

RESURSE EDUCATIONALE DESCHISE – CREATIVITATE, INOVAȚIE, EFICIENȚĂ

Profesor Dr. Talaș Dorina Anca

Școala Gimnazială “Ioan Bob” Cluj-Napoca

Abstract

Lucrarea de față aduce în prim plan importanța dezvoltării și utilizării resurselor educaționale deschise (RED) în sistemul de învățământ. În prima parte a lucrării sunt definite resursele educaționale deschise, apoi sunt evidențiate principalele beneficii ale utilizării acestora, precum și barierele care pot să apară în utilizarea lor. În ultima parte a lucrării sunt prezentate câteva aplicații de tipul RED disponibile pe site-ul <https://cubulet.ro/>. Concluziile sumarizează noi direcții dezvoltare a acestor resurse în viitor.

Cuvinte cheie: resurse educaționale deschise, beneficii, bariere, exemple

Introducere

Resursele educaționale deschise au devenit elemente cheie în sistemul de învățământ în ultimii ani, în special în contextul pandemiei COVID-19. Aceste resurse permit acces egal la educație tuturor elevilor. Conform unui raport recent „What’s Hot in Literacy” publicat de International Literacy Association (2020, p. 6), „creșterea echității și oportunităților pentru toți cursanții” a fost identificată ca fiind una dintre primele cinci probleme importante care influențează rezultatelor elevilor.

În timpul pandemiei COVID-19, s-a făcut trecerea de la învățarea față în față spre învățarea online. Odată cu această schimbare s-au raportat grave discrepanțe în ceea ce privește accesul elevilor la învățare, în special în cazul elevilor cu dizabilități, a celor fără adăpost și a celor care învață limba engleză și s-au făcut apeluri spre liderii politici, spre părinți și alți lideri ai comunității pentru a-și reuni eforturile și a interveni de urgență pentru reducerea acestor discrepanțe. (Viega, 2020).

Van Allen și Katz (2020) fac apel la comunitatea cadrelor didactice pentru a utiliza, dezvolta și adapta resursele educaționale deschise cu scopul de a oferi elevilor experiențe de învățare inedite în timpul pandemiei Covid-19 și de a reduce discrepanțele dintre elevi.

Definirea termenilor

Termenul „resurse educaționale deschise” (RED) a fost adoptat pentru prima dată la Forumul UNESCO din anul 2002 privind impactul programelor de curs deschise pentru învățământul superior în țările în curs de dezvoltare, sponsorizat de Fundația William și Flora

Hewlett. Acest termen a fost definit ca „furnizarea deschisă de resurse educaționale, cu ajutorul tehnologiilor informaționale și comunicaționale, pentru consultarea, utilizarea și adaptarea acestora de către o comunitate de utilizatori, în scopuri necomerciale” (UNESCO, 2002, pg. 24).

Hewlett (2017) definea RED ca resurse de predare, învățare și cercetare care se află în domeniul public sau care au fost publicate sub o licență de proprietate intelectuală care permite utilizarea și reutilizarea lor gratuită.

RED sunt materiale de învățare care au licențe deschise, ceea ce înseamnă că deținătorul drepturilor de autor a publicat materialul pe internet sub o licență Creative Commons (CC) care permite altor persoane să preia, să reutilizeze, să revizuiască, să modifice sau să redistribuie aceste materiale (Wiley și Hilton, 2018).

Beneficii ale utilizării RED

Reducerea costurilor

Principalele beneficii ale utilizării RED în instituțiile de învățământ sunt cele referitoare la reducerea costurilor la nivelul instituțiilor de învățământ și la nivelul beneficiarilor direcți (elevii și cadrele didactice).

Accesibilitate

Deoarece RED sunt disponibile în mediul virtual, acestea pot fi accesate oriunde și oricând, de pe orice dispozitiv conectat la internet. Sunt foarte ușor de transmis beneficiarilor, fie că este vorba despre elevi sau despre cadre didactice.

Adaptabilitate

Aceste resurse pot fi adaptate cu ușurință pentru a facilita învățarea individualizată, axată pe nevoile beneficiarilor. După ce câștigă experiență în selectarea și utilizarea RED, multe cadre didactice constată că aceste materiale pot fi adaptate pentru a personaliza învățarea și ulterior, își folosesc creativitatea pentru a face conținutul mai relevant, mai semnificativ și mai inovator în contextul actual de predare sau pentru a răspunde nevoilor specifice ale elevilor (Blomgren, 2018).

Colaborare

Cadrele didactice din întreaga lume pot să acceseze aceleași resurse, să formeze grupe de lucru și să dezvolte împreună resurse noi pe care să le utilizeze în procesul instructiv-educativ, indiferent dacă acesta se desfășoară față în față sau online.

Digitalizare

Deoarece utilizarea RED implică utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale, beneficiarii direcți își vor dezvolta competențele cheie accesându-le.

Independență

Elevii încearcă să găsească răspunsul la unele probleme vizualizând tutoriale sau accesând alte RED.

Ochieng, Vollan O., Gyasi, Razak M. (2021) au identificat următoarele beneficii ale utilizării RED:

- Promovează utilizarea unor metode noi de învățare pentru generația actuală;
- Promovează dezvoltarea profesională și participarea profesorilor/instructorilor/formatorilor;
- Reduc costurile educaționale atât în instituțiile publice, cât și în cele private;
- Îmbunătățesc permanent calitatea materialelor educaționale;
- Contribuie la diseminarea materialelor educaționale de calitate superioară;
- Oferă acces la educație persoanelor care fac parte din grupurile dezavantajate.

Bariere în utilizarea RED

Deși beneficiile utilizării RED în educație sunt numeroase, au fost identificate și câteva bariere în utilizarea acestora. Una dintre barierele identificate este dificultatea selectării și accesării celor mai relevante RED, precum și calitatea acestor resurse (Jhangiani, și colab., 2016). O altă barieră identificată se referă la competențele digitale limitate ale beneficiarilor (elevi sau cadre didactice).

Ochieng, Vollan O., Gyasi, Razak M. (2021) consideră că principalele provocări în utilizarea RED la nivel universitar sunt de ordin legal, economice, tehnice, sociale și legate de infrastructură. Cu toate acestea, este nevoie de o schimbare de atitudine față de RED în rândul studenților, al cadrelor universitare și specialiștilor în educație.

Aplicații de tipul RED

Site-ul www.cubulet.ro a fost creat cu scopul de a oferi cadrelor didactice posibilitatea de a elabora materiale didactice personalizate și individualizate, în funcție de nevoile beneficiarilor.

Prima aplicație „*Bingo educațional*” permite generarea unor bilete individuale pentru a consolida diferite cunoștințe prin intermediul jocului Bingo. Toate jocurile propuse de către autori rămân salvate în aplicație, iar noii utilizatori pot să le preia sau să le modifice, dacă este cazul.

A doua aplicație creată „*Fișe de matematică*” permite generarea de fișe de lucru ce conțin principalele operații de bază: adunarea, scăderea, înmulțirea și împărțirea. În funcție de conținutul exersat, cadrul didactic poate personaliza fișa de lucru selectând tipul de operații, numărul de operații, aranjarea exercițiilor în pagină (1,2 sau 3 coloane) și intervalul de selectare a numerelor utilizate.

Aplicația „Antrenează fluența citirii” permite specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare, precum și cadrelor didactice, realizarea unor materiale prin care elevii exersează fluența citirii. Aplicația realizează automat numerotarea cuvintelor din fiecare rând, indică numărul total de cuvinte, numărul total de propoziții și numărul mediu de cuvinte/propoziție. Astfel, se poate calcula acuratețea citirii pe baza formulei care apare la finalul fișei de lucru și se poate monitoriza cu ușurință progresul elevilor.

Fig. 1. Printscreen aplicații disponibile pe site-ul www.cubulet.ro

Concluzii

RED oferă acces la educație tuturor elevilor și facilitează însușirea de cunoștințe, formarea de priceperi și deprinderi la toate nivelurile de învățământ. Deși există foarte multe RED, acestea trebuie să fie actualizate în permanență, personalizate și promovate în rândul cadrelor didactice. Unele RED create la un moment dat nu mai pot fi utilizate după un timp din diferite motive (exemplu: unele sunt realizate cu ajutorul unor softuri care nu mai sunt compatibile cu noile configurații ale dispozitivelor de tipul calculator, laptop, tabletă sau telefon), de aceea este important să ajungă la timp la beneficiarii direcți.

Inițierea unor parteneriate interinstituționale între cadrele didactice și specialiștii din domeniul IT, identificarea unor surse de finanțare și a unor modalități de motivare a autorilor de resurse deschise, participarea cadrelor didactice la cursuri de formare în domeniul accesării, adaptării și utilizării RED sunt doar câteva modalități prin care se poate dezvolta rețeaua RED.

Bibliografie:

Blomgren, C. (2018), "RED awareness and use: the affinity between higher education and K-12", *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, Vol. 19 No. 2, doi: 10.19173/irrodl.v19i2.3431. Accesat în 16.05.2021

Hewlett (2017). <https://www.hewlett.org/strategy/open-educational-resources/>. Accesat în 15.05.2021

R. Jhangiani, R. Pitt, C. Hendricks, J. Key and C. Lalonde, 2016. "Exploring faculty use of open educational resources at British Columbia post-secondary institutions," at https://www.researchgate.net/publication/291696671_Exploring_Faculty_Use_of_Open_Educational_Resources_at_British_Columbia_post-secondary_institutions. Accesat în 10.05.2021.

Ochieng, Vollen O., Gyasi, Razak M. (2021) Open Educational Resources and Social Justice: Potentials and Implications for Research Productivity in Higher Educational Institutions, *E-Learning and Digital Media*, v18 n2 p105-124 Mar 2021. DOI: 10.1177/2042753021989467. Accesat în 11.05.2021.

UNESCO (2002). Forum on the impact of Open Courseware for higher education in developing countries final report. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001285/128515e.pdf>. Accesat în 15.05.2021.

Viega, C. (2020), "NYC community leaders want a taskforce to address disparities widened by coronavirus school closures", *Chalkbeat*, 7 April, available at: <https://chalkbeat.org/posts/ny/2020/04/07/nyc-community-leaders-want-a-taskforce-to-address-disparities-widened-by-coronavirus-school-closures/>. Accesat în 14.05.2021.

Van Allen, J. and Katz, S. (2020), "Teaching with RED during pandemics and beyond", *Journal for Multicultural Education*, Vol. 14 No. 3/4, pp. 209-218. <https://doi.org/10.1108/JME-04-2020-0027>. Accesat în 14.05.2021.

Wiley, D., & Hilton III, J. L. (2018). Defining OER-Enabled Pedagogy. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 19(4). <https://doi.org/10.19173/irrodl.v19i4.3601>. Accesat în 14.05.2021.

<https://www.cubulet.ro>

<https://www.edweek.org/teaching-learning/open-educational-resources-RED-overview-and-definition/2017/04>

https://www.literacyworldwide.org/docs/defaultsource/resourcedocuments/whatshotreport_2020_final.pdf